

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԹԵՍԱՎՈՐՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

2015 ԹՎԱԿԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ԵՎ
ՄԻԱՄՆԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

ՈՒՂԵՅՈՒՅՑ

ԵՐԵՎԱՆ 2014

ՀՏԳ- 373:911 (03)

ԳՄԳ- 74.2+26.8 y2

Ա 653

Պատասխանատու՝ ՍՈՒՄԱՆՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Գնահատման և թեստավորման կենտրոնը շնորհակալություն է հայտնում ՀՀ բուհերի աշխարհագրության մասնագետներին, ԿԳՆ կրթության ազգային ինստիտուտին, շտեմարանի աշխատանքային խմբին, ուսուցիչներին և բոլոր անձանց՝ ուղեցույցի նախագծի վերաբերյալ հայտնած կարծիքների, ներկայացրած առաջարկությունների և դիտողությունների համար, որոնք հաշվի են առնվել ուղեցույցի սույն տարբերակում:

Ա 653 Աշխարհագրություն: Պետական ավարտական և միասնական քննությունների ուղեցույց: Գնահատման և թեստավորման կենտրոն, 2014. 16 էջ:

ԳՄԳ- 74.2+26.8 y2

ISBN 978-99941-864-5-7

©Գնահատման և թեստավորման կենտրոն, 2014 թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ	4
ԹԵՍՏԻ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔԸ.....	5
ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾՔԱՅԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ՁԵՎԱԹՂԹԻ ԼՐԱՑՍԱՆ ԿԱՐԳԸ	6
ԹԵՍՏԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎՈՂ ՆՅՈՒԹԸ	14
ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ	14
ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱԹՈՒՂԹ	15

Ն Ա Խ Ա Բ Ա Ն

«Աշխարհագրություն» առարկայի սույն ուղեցույցում ներկայացված են 2015թ. պետական ավարտական և միասնական քննությունների թեստերի կառուցվածքը, տրված են առաջադրանքների կառուցվածքային տիպերը, առաջադրանքներում ընդգրկվելիք ծրագրային նյութի շրջանակները, պատասխանների ձևաթղթում լրացման կարգի բացատրությունները:

Աշխարհագրության պետական ավարտական և միասնական քննությունների համար որպես հիմք և սկզբնաղբյուր են ընդունվում «Աշխարհագրություն» առարկայի ուսումնական ծրագրերը և դպրոցական դասագրքերը, ինչպես նաև «Աշխարհագրություն» առարկայի պետական ավարտական և միասնական քննությունների շտեմարանները:

1. ԹԵՍՏԻ ԿԱՌՈՒՅՎԱԾԸ

Թեստը բաղկացած է երկու՝ Ա և Բ մակարդակներից: Քննական թեստը ներառում է 70 առաջադրանք (80 միավոր): Ա մակարդակի առաջադրանքները վերաբերում են ավարտական քննությանը և միասնական քննության ավարտական մասին: Միասնական քննությունը ներառում է Ա և Բ մակարդակները:

Ա մակարդակը ներառում է 45 առաջադրանք (1-45), Բ մակարդակը՝ 25 առաջադրանք (46-70): Ա մակարդակում ընտրովի պատասխանով առաջադրանքները 40-ն են՝ (1-40), կարճ պատասխանով առաջադրանքները՝ 4-ը (41-44), իսկ պնդումների փունջը 1-ն է՝ բաղկացած 6 պնդումներից՝ (45): Բ մակարդակում ընտրովի պատասխանով առաջադրանքները 15-ն են՝ (46-60), կարճ պատասխանով առաջադրանքները՝ 9-ը (61-69), իսկ պնդումների փունջը 1-ն է՝ բաղկացած 6 պնդումներից՝ (70): Ընտրովի և կարճ պատասխանով առաջադրանքներից յուրաքանչյուրի ճիշտ պատասխանին տրվում է 1 միավոր, պնդումների փնջին՝ առավելագույնը 6 միավոր:

Թեստի ընդհանուր միավորը 80 է:

Պետական ավարտական և միասնական քննական թեստի Ա և Բ մակարդակների առաջադրանքների կատարման համար տրվում է 180 րոպե:

Բուհ ընդունվելու համար միասնական քննության միավորը հաշվարկվում է 20 միավորանոց սանդղակով՝ հիմնվելով ամբողջ աշխատանքից (Ա և Բ մակարդակներից) դիմորդի հավաքած միավորների վրա:

Շրջանավարտի ավարտական (Ա մակարդակ) գնահատականը որոշվում է 20 միավորանոց հատուկ ավարտական մասի համար նախատեսված սանդղակով, որը տեղադրված է ԳԹԿ –ի www.atc.am կայք-էջում:

Թեստի և՛ Ա, և՛ Բ մակարդակներում ընդգրկված են առաջադրանքներ կառուցվածքային բոլոր տեսակներից և բովանդակային բոլոր բաժիններից:

ԹԵՄԱԻ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

<i>Թեմայի մակարդակները</i>	<i>Առաջադրանքների կառուցվածքային տեսակները</i>	<i>Առաջադրանքների քանակը</i>	<i>Առավելագույն միավորը</i>
Ա մակարդակ	Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ	40	40
Ա մակարդակ	Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ	4	4
Ա մակարդակ	Պնդումների փունջ	1	6
Բ մակարդակ	Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ	15	15
Բ մակարդակ	Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ	9	9
Բ մակարդակ	Պնդումների փունջ	1	6
<i>Ընդամենը</i>		70	80

2. ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՅԻՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ՁԵՎԱԹՂԹԻ ԼՐԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

1. Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ

Կառուցվածքը: Ձևակերպվում է հարցը և տրվում է պատասխանի չորս տարբերակ, որոնցից միայն մեկն է ճիշտ:

Նմուշ. Այն հարթավայրը, որը գտնվում է 0-200 մ բացարձակ բարձրության վրա, կոչվում է՝

- 1) բարձրավայր
- 2) սարահարթ
- 3) ցածրավայր
- 4) դաշտավայր

Նմուշ. Ո՞ր պնդումն է ճիշտ:

- 1) Աշխարհագրական լայնությունը երկրի մակերևույթի որևէ կետի հեռավորությունն է հասարակածից՝ արտահայտած աստիճաններով:
- 2) Խոշոր մասշտաբի քարտեզների խմբի մեջ մտնում են 1:1000000-ից ավելի մեծ մասշտաբի քարտեզներ:
- 3) Տարբեր քարտեզներից կազմված գիրքը կոչվում է ուրվագծային քարտեզ:
- 4) Քարտեզի և գլոբուսի վրա հասարակածին զուգահեռ տարված երևակայական շրջագծերը կոչվում են միջօրեականներ:

Նմուշ. Երկու քաղաքների միջև իրական հեռավորությունը 150 կմ է: Նրանց միջև եղած հեռավորությունը 1:1000000 մասշտաբի քարտեզի վրա կլինի՝

- 1) 150 սմ
- 2) 15 սմ
- 3) 30 սմ
- 4) 45 սմ

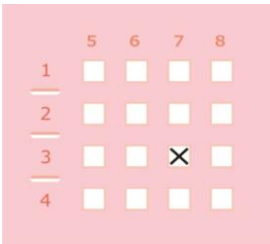
Նմուշ. Ընտրել գետերի և ջրամբարների անվանումների տրված համապատասխանության ճիշտ շարքը:

1. Որոտան	ա. Կեչուտ
2. Արփա	բ. Ապարան
3. Քասախ	գ. Սպանդարյան
4. Ախուրյան	դ. Ախուրյան

- 1) 1 - ա, 2 -բ, 3 - գ, 4 - դ
- 2) 1 - գ, 2 - ա, 3 - դ, 4 -բ
- 3) 1 - գ, 2 - ա, 3 - բ, 4 - դ
- 4) 1- ա, 2 - դ, 3 - գ, 4 – բ

Ձևաթղթում լրացման կարգը:

Այս առաջադրանքներին պատասխանելիս շրջանավարտը համապատասխան համարով առաջադրանքի ուղղահայաց սյունակի պատասխանների հնարավոր չորս տարբերակների վանդակներից մեկում պետք է դնի «X» նշանը: Օրինակ՝ եթե դիմորդը 7-րդ առաջադրանքի համար ընտրել է 3-րդ պատասխանը, ապա դա պետք է նշի հետևյալ ձևով՝

2. Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

Կառուցվածքը: Տրվում է աշխարհագրական օբյեկտների, տեղանունների և այլ բառաշարք, և վերջինիս վերաբերյալ ձևակերպվում է պահանջը կամ հարցը, որին պատասխանելիս մեկ կամ մի քանի թվեր պետք է լրացնել:

Նմուշ. Գրել այն լճերի համարները, որոնք գտնվում են Եվրասիա մայրցամաքում:

- 1. Վիկտորիա, 2. Էյր, 3. Նյասա, 4. Արալյան, 5. Բայկալ,
- 6. Օնտարիո, 7. Օնեգա, 8. Վերին

Նմուշ. Տրված երկրներից որո՞նք են միապետություններ:

- 1. Իրան, 2. Ռուսաստան, 3. Իսպանիա, 4. ԱՄՆ, 5. Մեծ Բրիտանիա,
- 6. Սաուդյան Արաբիա, 7. Գերմանիա, 8. Ճապոնիա

Չևաթղթում լրացման կարգը: Այս առաջադրանքներին պատասխանելիս անհրաժեշտ է գրել կարճ պատասխան՝ համապատասխան առաջադրանքի հորիզոնական վանդակներից յուրաքանչյուրում գրելով մեկ թվանշան:

Օրինակ՝ եթե 41-րդ առաջադրանքի աշխարհագրական օբյեկտների բառաշարքից ճիշտ են 4, 5 և 7 համարներով նշված օբյեկտները, ապա այն պետք է լրացնել հետևյալ ձևով՝

41	4	5	7		
----	---	---	---	--	--

Գնահատման չափանիշը: Լիարժեք ճիշտ պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ կամ թերի պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

Վերադասավորմամբ: Անհրաժեշտ է վերադասավորել միավորների համարները՝ ըստ պահանջի:

Նմուշ. 64. **Տրված է Երկրի պատմության երկրաբանական ժամանակագրությունը:** Վերադասավորել տրված ժամանակաշրջանները՝ սկսած ամենավաղից:

1. Կավիճ, 2. Սիլուր, 3. Անթրոպոգեն

64	2	1	3		
----	---	---	---	--	--

Չևաթղթում լրացման կարգը:

Պատասխանը թվերի շարք է, որում թվերի հերթականության պահպանումը **պարտադիր է:** Տրված վանդակներից յուրաքանչյուրում պետք է գրել մեկ թվանշան:

Գնահատման չափանիշը: Լիարժեք ճիշտ պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ կամ թերի պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

Կարճ պատասխանով խնդիր- առաջադրանքներ:

Տրվում է խնդիր-առաջադրանք, որին պատասխանելիս նշվում է առաջադրանքի լուծումից ստացված պատասխանի թվային արժեքը, որը դրական ամբողջ թիվ է: Պատասխանում պետք չէ նշել չափման միավորը:

Նմուշ. 65. Երկու քաղաքներ հասարակածի վրա են: Գրանցից մեկը արլ. ե. 40° -ի, իսկ մյուսը՝ արմ. ե. 70° -ի վրա է: Որոշել քաղաքների ամենակարճ հեռավորությունը կիլոմետրերով:

65	1	2	2	1	0
----	---	---	---	---	---

Նմուշ. (66-67) Գետի ակունքի բացարձակ բարձրությունը 2200 մ է, իսկ գետաբերանինը՝ 1000 մ: Նրա երկարությունը 80 կմ է:

66. Որոշել գետի անկումը:

67. Որոշել գետի թեքությունը:

66	1	2	0	0	
67	1	5			

Նմուշ. (68-69) Երկրի բնակչության թիվը 1,5 մլն է: Մեկ տարվա ընթացքում ծնվածների թիվը 25 000 մարդ է, իսկ մահացածների թիվը՝ 10 000 մարդ:

68. Որոշել բնակչության բացարձակ բնական աճը:

69. Որոշել բնական աճի գործակիցը (%):

68	1	5	0	0	0
69	1	0			

Ձևաթղթում լրացման կարգը:

Այս առաջադրանքներին պատասխանելիս անհրաժեշտ է նախատեսված հորիզոնական հինգ վանդակներից յուրաքանչյուրում գրել մեկ թվանշան: Առաջադրանքի պատասխանը կարող է լինել 0-ից 99999-ը ոչ բացասական ամբողջ թվերից որևէ մեկը: Օրինակ՝ 65-րդ առաջադրանքի պատասխանը 12210 է, 66–րդինը՝ 1200, 67–րդինը՝ 15, 68–րդինը՝ 15000, 69–րդինը՝ 10:

Գ-նահատման չափանիշը: Լիարժեք ճիշտ պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր, սխալ կամ թերի պատասխանի կամ պատասխանի բացակայության դեպքում միավոր չի տրվում:

3. Պնդումների փունջ

Կատուցվածքը: Որևէ թեմայի շուրջ տրվում է 6 պնդում, որոնցից յուրաքանչյուրին հնարավոր է տալ երեք տիպի պատասխան՝ «Ճիշտ է», «Սխալ է» կամ «Չգիտեմ»: Այս առաջադրանքից հնարավոր է վաստակել առավելագույնը 6 միավոր:

Նմուշ. 70 . ՀՀ կլիմայի վերաբերյալ տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ կամ սխալ:

- 1) Հանրապետության տարածքը արևադարձային կլիմայական գոտում է:
- 2) Տարվա տաք կեսին գերիշխում են Իրանական բարձրավանդակից թափանցող արևադարձային օդային զանգվածները:
- 3) Տարվա ընթացքում առավելագույն տեղումները լինում են նոյեմբեր–դեկտեմբեր ամիսներին:

4) Տարվա ընթացքում ամենաշատ ամպամած օրերը լինում են Գեղարքունիքի մարզում (Մարտունի):

5) ՀՀ-ում ամենաշատ տեղումներ լինում են Արագած և Կապուտջուղ լեռնագագաթներին:

6) Տարվա ցուրտ ժամանակահատվածում միջլեռնային գոգավորություններում դիտվում է ջերմաստիճանային շրջադասություն (ինվերսիա):

Ձևաթղթում լրացման կարգը: Պատասխանների ձևաթղթում պնդումների փնջի յուրաքանչյուր պնդման համարի ներքևում տրված է երեք վանդակ: Տրված պնդման պատասխանը գտնելուց հետո անհրաժեշտ է դրան համապատասխանող վանդակում դնել «X» նշանը:

Օրինակ՝ 70-րդ առաջադրանքը պնդումների փունջ է և յուրաքանչյուր պնդման համար ընտրված պատասխանը լրացվում է հետևյալ ձևով՝

70	1	2	3	4	5	6
Ճիշտ է	☐	☒	☐	☐	☒	☒
Միայն է	☒	☐	☒	☒	☐	☐
Չգիտեմ	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Գնահատման չափանիշը:

Յուրաքանչյուր պնդման դիմաց ճիշտ նշված «Ճիշտ է» կամ «Միայն է» պատասխանի համար տրվում է մեկ միավոր: «Չգիտեմ» պատասխանի համար միավոր չի տրվում: Յուրաքանչյուր սխալ նշված «Ճիշտ է» կամ «Միայն է» պատասխանի համար առաջադրանքին տրվելիք միավորներից հանվում է մեկ միավոր: Եթե առաջադրանքի 6 պնդումներից ստացված միավորների գումարը դրական է, այն համարվում է այդ առաջադրանքի գնահատականը: Հակառակ դեպքում, այսինքն՝ երբ միավորների գումարը 0 կամ բացասական թիվ է, առաջադրանքի գնահատականը կլինի 0: Այսպիսով՝ գնահատվում է ոչ թե ամեն մի պնդում առանձին, այլ առաջադրանքն ամբողջությամբ:

Ձևաթղթում տրված է սխալ նշված պատասխանն ուղղելու 5 հնարավորություն, որից 2-ը՝ ընտրովի պատասխանով առաջադրանք-

ների համար, 2-ը՝ կարճ պատասխանով առաջադրանքների, իսկ 1-ը՝ պնդումների փնջի:

Եթե անհրաժեշտ է փոխել սխալ նշված պատասխանը ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներում, ապա դաշտի վերևի հորիզոնական վանդակներում պետք է գրվի առաջադրանքի համարը, իսկ նրանից ներքև գտնվող սյունակի համապատասխան վանդակներից մեկում դրվի «X» նշանը:

	3	2
1		
2		
3	X	
4		

Սխալ նշված պատասխանը կարճ պատասխան պահանջող առաջադրանքներում փոխելու դեպքում հորիզոնական առաջին երկու վանդակներում գրվում է առաջադրանքի համարը, որից հետո հաջորդ հինգ վանդակներում լրացվում է պատասխանը:

6	2	1	3	5		
---	---	---	---	---	--	--

Պնդումների փնջի սխալ նշված պատասխանը փոխելու դեպքում ուղղման դաշտի հորիզոնական վանդակներում պետք է գրել առաջադրանքի համարը և պնդման համարը, իսկ նրանից ներքև ճիշտ պատասխանին համապատասխանող վանդակում դնել «X» նշանը:

4	5	2
Ճիշտ է		
Սխալ է	X	
Զգիտեմ		

3. ԹԵՍԱՏՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՈՂ ՆՅՈՒԹԸ
 Թեստը պարունակում է աշխարհագրության դպրոցական ծրագրի բաժինները հետևյալ մոտավոր համամասնություններով.

Հ/Հ	«Աշխարհագրություն» առարկայի հիմնական բաժինները	Մոտավոր մասնաբաժին (%)
1.	Ընդհանուր տեղեկություններ Երկիր մոլորակի մասին	9%
2.	Աշխարհագրական թաղանթ	17%
3.	Մայրցամաքներ և օվկիանոսներ	18%
4.	Հասարակական աշխարհագրություն: Աշխարհ	14%
5.	Տարածաշրջաններ և երկրներ	18%
6.	Հայաստանի աշխարհագրություն	17%
7.	Բնություն-հասարակություն փոխհարաբերությունները մարդկության համամոլորակային հիմնախնդիրներ	7%

4. ՑՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Քննության ժամանակ դիմորդը կարող է օգտագործել պարզագույն հաշվիչ:

Պատասխանների ձևաթուղթը լրացվում է միայն սև գելային գրիչով:

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԻ ՁԵՎԱԹՈՒՂԹ

2015թ. միասնական քննություն
Պատասխանների ձևաթուղթ
Աշխարհագրություն

ազգանուն _____ անձնական համար _____

անուն _____ հայրանուն _____

Եղևք ուշադիր

- Լրացրե՛ք միայն սև գեյային գրիչով:
- Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներում և պնդումների փնջերում Ձեր ընտրած տարբերակի համարին համապատասխանող վանդակում դրե՛ք X նշանը (միևնույն սյունակի մեկից ավելի վանդակներում ցանկացած նշում կհամարվի սխալ):
- Թվերը գրե՛ք հետևյալ տեսքով | 2 3 4 5 6 7 8 9 0

0 5

Թեւառ № 1 2 3 4 _____

	Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ																			
	Ա մակարդակ																			
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
2																				
3																				
4																				

1	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
2																				
3																				
4																				

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

41 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	43 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>
42 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	44 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>

45

Պնդումների փոխը

1	2	3	4	5	6
Ճիշտ է					
Սխալ է					
Չգիտեմ					

	Ընտրովի պատասխանով առաջադրանքներ																			Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ			
	Բ մակարդակ																						
1	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61							
2																							
3																							
4																							

Կարճ պատասխանով առաջադրանքներ

65 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	68 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>
66 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	69 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>
67 <input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	

Ա և Բ մակարդակներում սխալ նշված պատասխանները փոխելու տեղը

	Ընտրովի	Պնդ. փոխը	Կարճ
1	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>
2	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	Ճիշտ է	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>
3	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	Սխալ է	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>
4	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>	Չգիտեմ	<input style="width: 20px; height: 15px;" type="text"/>

Արտադրողի այս նախադասությունը

Շանթիմ եւ՛քննություն կարգին: